

Mehmet Turan

Firat University, mturan@firat.edu.tr, Elazığ-Turkey

Esat Yıldırım

Fatih Tıkman

Kilis 7 Aralık University, Kilis-Turkey
esatyildirim@kilis.edu.tr; fatihtikman@kilis.edu.tr

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2016.11.4.1C0663>

ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİM VE BAZI TEMEL KAVRAMLARA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

ÖZ

Bu çalışmanın temel amacı, öğretmen adaylarının eğitim, öğretim, öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmesidir. Öğretmen adaylarının belirlenen kavramlarla ilgili algılarının ortaya koyulması amacıyla veri toplama aracı olarak, 4 adet açık uçlu sorudan oluşan form kullanılmıştır. Anket sorularında yer alan veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Buna göre, öğretmen adaylarının eğitim kavramıyla ilgili olarak 93, öğretim kavramıyla ilgili olarak 39, öğretmen kavramıyla ilgili olarak 102, öğretmenlik mesleği ile ilgili olarak ise 63 geçerli metafor ürettikleri belirlenmiştir. Öğretmen adayları eğitim kavramını yaşam, ağaç, dünya, ev, tohum gibi metaforlarla; öğretim kavramını hayat, okul, ağaç, su gibi metaforlarla; öğretmen kavramını mum, güneş, anne, su, ışık gibi kavramlarla; öğretmenlik mesleği kavramını annelik, peygamberlik, iman gibi metaforlarla açıklamışlardır. Öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar temel alındığında eğitim, öğretim, kavramlarını genellikle aynı metaforla açıkladıkları görülmektedir. Genel olarak eğitim, öğretim, öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramının birden fazla ve birbirinden farklı metaforla açıklandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayları, Metafor, Eğitim, Öğretim, Öğretmen

METAPHORICAL PERCEPTIONS OF PRE-SERVICE TEACHERS TRAINING AND SOME BASIC CONCEPTS

ABSTRACT

The aim of this study is to identify the perceptions of teacher candidates on the concepts of education, instruction, teacher and teaching profession through metaphors. As a data collection tool, a form consisting of four open-ended questions is made use of. Data is analyzed via content analysis technique. According to results, it is recorded that teachers produced 93 valid metaphors regarding education; 39 regarding the instruction; 102 regarding the teacher and 63 regarding the teaching profession. Teacher candidates associate the concept of education with the metaphors like life, tree, world, home and seed; of the instruction with ones like life, school, tree and water; of the teacher with ones like candle, sun, mother, water, light; of the teaching profession with ones like maternity, prophet hood, faith. Based on the teacher candidates' metaphors, it is seen that they generally explained the concepts of the education and instruction with the same metaphors. It is recognized that the concepts of the education, instruction, teacher and teaching profession are clarified with multiple and different metaphors.

Keywords: Teacher Candidates, Metaphor, Education, Instruction, Teacher

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Eğitim sisteminin asıl amacı ortaya konuldukları ülkelerin yapısına uygun çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış nitelikli bireyler yetiştirerek ülkelerin gelişmesi ve insanların kaliteli bir yaşam sürdürmesini sağlamaktır. Bunu sağlayacak en önemli unsurlardan biriside öğretmendir. Bu nedenle bireylerin hayatlarını derinden etkileyen ve onlara davranış kazandırmada etkili olan öğretmenlerin eğitim ve bazı temel kavramları nasıl algıladıklarının saptanması önemli bir noktayı oluşturmaktadır.

Toplumda eğitici kimliği bulunan öğretmenler, öğrencileriyle etkileşim hâlinde olarak, milli eğitim, okul ve ders amaçlarını gözeterek öğrenci davranışlarını şekillendirmekle sorumluluğu olan kişilerdir. (Akgöl, 1994). Eğitim kurumları öğretimin yapıldığı en önemli merkezlerdendir. Öğretmenler ise öğretim görevini üstlenen kişilerdir. Öğretmenlerin görev yaptığı eğitim kurumları sembolik unsurların fazlaca yer aldığı ortamlardır (Ekiz ve Koçyiğit, 2012:440; Cerit, 2008a:694). Metaforlar bu sembolik unsurlardan birisidir.

Metafor kavramı Latince terimler olan meta (öte, aşırı) ve pherein (taşımak, yüklemek) kelimelerinin birleşmesiyle oluşan "metapherein" birleşik kelimesinden oluşarak "bir yerden başka bir yere götürmek" anlamına gelmektedir (Levine, 2005:172). Metaforlar günlük yaşamımızda fazlaca kullandığımız sembollerdir. Oxford ve arkadaşları (1998) konuşma dilinde metafor kullanmadan üç cümle kurulamayacağından bahsetmişlerdir. Metaforlar birçok anlam yüklenmiş soyut kelimelerdir. Schull (1990:102) bir resim bin kelimeye bedelse bir metafor bin resme bedel diyerek metaforun önemini vurgulamıştır. Saban (2004) ise metaforların insan yaşamında gündelik dili süslemekten daha fazla bir öneme sahip olduğundan bahsetmektedir. Metaforlar bireylerin çevreyi olayları, nesnelere, yaşamları nasıl gördüklerini benzetmelere başvurarak açıklamaya çalıştıkları bir yoldur (Cerit 2008a:694). Morgon'dan aktaran Saban (2004) ise metaforu, dünyayı anlamamızı sağlayacak bir görme ve düşünce şekli olarak açıklamıştır. Lakoff & Johnson (2005) ise metaforu, bir şeyi başka bir şeyle anlatarak ona anlam yüklemek olarak ifade etmiştir. Yine Saban (2008) göre metaforlar, insan aklının bir olguyu anlarken başka bir olguya hareketlenmesi ve o olguyu başka bir olguya açıklamasıdır. Metaforlar, anlatılması karmaşık kavram veya olguların benzetme yöntemiyle bilinen kavramlarla açıklanmasıdır (Geçit ve Gençer, 2011:2). Metaforlar eğitsel algılarımızı artırmak için başvurduğumuz düşüncelerimizin oluşturduğu sonuçlardır (Inbar, 1996).

Metaforlarda üç unsur göze çarpar. Benzeyen, benzetilen ve benzetilene ait özelliklerdir. Örneğin "öğretmen harita gibidir" denildiği zaman öğretmene haritanın özellikleri yüklenmiş olur. Burada öğretmen (benzeyen), harita (benzetilen) ve benzetilene ait özellikler (yön buldurucuyu) kullanmış oluruz. (Yıldırım & Şimşek, 2005). Bunu Forcevilleden aktaran Saban (2004) metaforun konusu, metaforun kaynağı ve metaforun konusundan metaforun kaynağına atfedilen özellik olarak gruba ayırmıştır.

Metaforlar eğitimciler için birçok fırsat vermektedir. Saban (2004) metaforların iki şey arasında kıyas yapma, benzerliklerin farkına varabilme ve bir şeyi başka bir şeyin yerine koya bilme fırsatı verdiğinden bahsetmektedir. Son zamanlarda metaforla ilgili eğitim araştırmalarına çok fazla rastlanmaktadır. Örneğin, Hacıfazlıoğulları, Karadeniz, Dalgıç (2011), Yalçın ve Erginer (2012), Ateş (2016), Ekiz ve Koçyiğit (2013), Uslu, Kocakulak ve Gür (2016), Pesen, Kara ve Gedik (2015), Cerit (2008b), Tüzel ve Şahin (2014), Çobanoğlu ve Gökalp (2015), Zembat, Tunçeli ve Akşin (2015), Turhan ve Yaraş (2013), Akan, Yalçın ve Yıldırım (2014) araştırmalarında katılımcıların okul müdürü kavramına ilişkin ürettikleri metaforları

ortaya çıkarmışlardır. Yine öğretmen (Koç, 2014; Yıldırım, Ünal ve Çelik, 2011; Turhan ve Yaraş 2013; Çelikten, 2006; Yılmaz, Göçen ve Yılmaz, 2014; Günay, 2015); okul (Saban, 2011; Ateş, 2016; Karasolak, 2009); gelecek ve KPSS (Nartgün ve Gökçer, 2014); ölçme ve değerlendirme (Güvendir ve Özkan, 2016); veli (Ünal, Yıldırım ve Çelik, 2010); üniversite hocası yani akademisyene ilişkin Tortop (2013), Fen ve Teknoloji dersi (Minas ve Gündoğdu, 2013), kavramlarına ilişkin algıları ortaya çıkarmak için metaforları kullanan eğitim araştırmaları da bulunmaktadır.

Ayrıca metafor yoluyla açıklanmaya çalışılan kavramlardan biri de "öğretmen" kavramıdır. Bu alanda yapılan çalışmalar; öğrenci, öğretmen, müdür ve okul gibi kavramlar hakkında metaforlar, bilgi ve öğretim kavramı ile ilgili dört metaforun üniversite düzeyinde incelenmesi gibi çalışmalardır (Inbar,1996; Bozlk, 2002; Saban, 2004, 2008; McEwan, 2007). Alan yazına genel olarak bakıldığında, öğretmenlerle ilgili yapılan metafor çalışmalarının bir kısmının genel olarak "öğretmenlik" olgusunu ele aldığı (Oxford vd., 1998; Ocak ve Gündüz, 2006; Saban, Koçbeker ve Saban, 2006; Zhao, Coombs ve Zhou, 2009), bir kısmının ise branş öğretmenlerine yönelik (Nikitina ve Furuoka, 2008; Oğuz, 2009; Ünal ve Ünal, 2010; Afacan, 2011) olarak hazırlandığı görülmektedir. Ancak alanyazında yapılan çalışmalara bakıldığında çalışmamızda aynı anda yer alan eğitim, öğretim, öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarını ele alan çalışmaların olmadığı görülmektedir. Ayrıca alan yazında öğretim kavramı ile ilgili metafor çalışmalarının olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda çalışmada, öğretmen adaylarının genel olarak "eğitim", "öğretim", "öğretmen" ve "öğretmenlik mesleği", kavramlarına ilişkin algılarını ortaya konması amaçlanmaktadır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışmanın temel amacı, öğretmen adaylarının eğitim, öğretim, öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmesidir. Öğretmen adaylarının eğitim, öğretim, öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına yönelik algılarının tespit edilmesi son derece önemli bir konu olup, yapılan çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Bu araştırma, var olan durumu olduğu gibi ortaya koymayı amaçladığından betimsel nitelik taşımaktadır. Araştırmada elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır.

Bu araştırma, 2015-2016 öğretim yılında, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 303 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirilmiştir (Tablo 1). Katılımcıların seçiminde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemindeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2006:112). Bu araştırmadaki temel ölçüt, araştırmacının 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adayı olan öğrenciler üzerinde yürütülme gerekçesi; hem eğitimle ilgili temel kavramları daha iyi bildikleri hem de fakülte öğrenim hayatları boyunca pedagojik formasyona ait birçok dersi almalarından dolayı konuya ilişkin daha güvenilir ve geçerli bilgi verebilecekleri öngörüsüyle yapılmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların özellikleri
(Table 1. Features of the participants)

Değişken	(f)	%	
Cinsiyet	Kadın	187	61,7
	Erkek	116	38,3
Toplam	303	100	
Bölüm	Sınıf öğretmenliği	97	32
	Türkçe öğretmenliği	82	27,1
	Okulöncesi öğretmenliği	49	16,2
	Sosyal bilgiler öğretmenliği	47	15,5
	Fen bilgisi öğretmenliği	28	9,2
Toplam	303	100	

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların %61,7’si kadın, %38,3’ü erkektir. Kadın katılımcıların erkek katılımcılardan daha fazla olmasının nedeni kadın katılımcıların sınıf öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği bölümlerinde sayıca fazla olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca öğretmen adaylarının %32’si Sınıf öğretmenliği, %27,1’i Türkçe öğretmenliği, %16,2’si okul öncesi öğretmenliği, %15,5’i Sosyal bilgiler öğretmenliği, %9,2’si ise Fen bilgisi öğretmenliği bölümünde öğrenim görmektedir.

3.1. Verilerin Toplanması (Data Collection)

Öğretmen adaylarının eğitim, öğretim, öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramı ile ilgili algılarının ortaya koyulması amacıyla veri toplama aracı olarak, 4 adet açık uçlu sorudan oluşan form kullanılmıştır. Ankette yer alan “Eğitim gibidir, çünkü.....” , “Öğretim gibidir, çünkü.....” “Öğretmen gibidir, çünkü.....” ve “Öğretmenlik mesleği gibidir, çünkü” ifadelerinin katılımcılar tarafından tamamlanması istenmiştir.

3.2. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Verilerin üç aşamada analiz edilmiştir. Birinci aşamada, öğretmen adaylarının, “eğitim”, “öğretim”, “öğretmen” ve “öğretmenlik mesleği” kavramı hakkında oluşturdukları metaforlar alanında uzman araştırmacı tarafından incelenmiştir. Bir metafor olmayan, birden fazla metafor üretilen, kullanılan metafor ile açıklama cümlesi uyumayan ve boş verilen çalışma kağıtları (49 adet) araştırmadan çıkarılmak üzere işaretlenmiştir. Ardından metaforları içeren kağıtlar numaralandırılarak listeleştirilmiştir. İkinci aşamada ise üretilen metaforların benzer özellikte olanları (metafora konu ve atfedilen düşünce) gruplandırılmıştır. Üçüncü aşamada ise bu gruplara ayrılan metaforlar, alanında uzman araştırmacı tarafından isimlendirilerek kategorize edilmiştir. Dördüncü aşamada üretilen ve kategorize edilen metaforlar tablolastırılmıştır. Ayrıca metafor kategorilerinde, öğretmen adaylarının bir kısmının açıklamalarından alıntılar yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği ile İlgili Önlemler (Validity and Reliability Research Related Measures)

Araştırmada detaylı anket kayıtlarının alınması, araştırmacı tarafından doğru ve kapsamlı bilgi alınması, araştırma raporlaştırılırken katılımcılardan alıntılarının yapılması ve alıntılarının eklemeye yapılmadan olduğu gibi verilmesi araştırmanın geçerliliğini artırıcı önlemler olarak görülebilir (Yıldırım ve Şimşek; 2005). Araştırmanın güvenilirliği ile ilgili olarak ise elde edilen metaforların belirlenen kavramsal kategorileri temsil edip etmemesi açısından iki uzman görüşüne başvurulmuş, uzmanların ve

araştırmacıların değerlendirmeleri görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları belirlenmiştir (Miles & Huberman, 1994). Buradan %91 düzeyinde bir uzlaşma (güvenirlik) sağlandığı belirlenmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMALAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Bu bölümde öğretmen adaylarının "öğretmen", "öğretmenlik mesleği, "eğitim" ve "öğretim", kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar tablolar halinde gösterilmiştir. İlgili metaforlara ilişkin öğretmen adaylarının açıklamalarına yer verilmiştir.

• Öğretmen adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin oluşturdukları imgesel metaforlar

Araştırmada öğretmen adaylarına, öğretmen kavramıyla imgesel olarak özdeşleştirdikleri metaforlar sorulmuştur. Öğretmen adaylarının özdeşleştirdikleri öğretmen metaforları, Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar

(Table 2. The metaphors in teacher candidates' minds related to 'teacher' concept)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Aile	12	Hayat	2	Sporcu	1
Aile Reisi	1	Heykel Ustası	1	Su	11
Akarsu	1	Heykeltıraş	5	Şoför	1
Alim	2	Işık	10	Tabela	1
Ampul	1	İman	1	Taş Yontayıcısı	1
Anne	18	İnşaatçı	1	Temsilci	1
Anne-Baba	11	İnşaat İşçisi	1	Tohum	2
Arı	3	İnternet	1	Toprak	1
Arkadaş	1	Kandil	2	Tornacı	1
Asma Ağacı	1	Kaptan	1	Uçan Halı	1
Aşçı	2	Kibrit	1	Usta	1
Atatürk	1	Kitap	3	Ülke	1
Ay	1	Kılavuz	2	Ülke Yöneticisi	1
Ayna	2	Kırmızı Elma	1	Yağmur	1
Baba	5	Komutan	3	Yaşam Koçu	2
Bahçıvan	14	Konuşan Kitap	1	Yol Gösterici	6
Başkent	4	Kuş	1	Yönetmen	1
Beyin	2	Kutup Yıldızı	3	Yuva	4
Bilet	1	Lider	2	Zanaatkar	1
Bilgi	1	Madenci	1	Siyasi Parti	1
Bilgisayar	2	Manav	1	Sanatçı	1
Cila	1	Marangoz	4	Sabır Taşı	2
Çiftçi	6	Market	1	Harita	1
Çiçek	3	Mimar	2	Haber Spikeri	1
Çoban	5	Melek	2	Ressam	1
Çoban Köpeği	1	Mum	24	Güneş	15
Çömlek Ustası	1	Mum Işığı	2	Rehber	10
Demir Ustası	1	Mühendis	1	Gül	2
Deniz	2	Pusula	4	Futbol Antrenörü	1
Depo	1	Navigasyon	1	Fırıncı	1
Doktor	2	Oksijen	1	Peygamber	1
Durak	1	Orkestra Şefi	1	Fabrika	1
Ebeveyn	1	Orkestra Şefi	1		
Toplam					276

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının öğretmen kavramını "102" imgesel metaforla özdeşleştirdiği ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmen kavramını en çok "mum (24), anne (18), güneş (15), bahçıvan (14), aile (12), anne-baba (11), su (11), ışık (10), rehber (10)" metaforlarıyla özdeşleştirdiği görülmektedir.

Bununla birlikte öğretmen adayları, öğretmen kavramını; "sanatçı, internet, lider, şarj cihazı, çoban köpeği" gibi metaforlarla da özdeşleştirdikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının öğretmen kavramını mum, aile, çoban, ışık, yol, güneş, rehber gibi metaforlarla özdeşleştirmelerinden yola çıkılarak, öğretmenlik mesleğinin eğitsel yönünün ön plana çıkarıldığı söylenebilir.

• **Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarına yönelik olarak oluşturulan kategoriler**

Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar kategorileştirilerek Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Kavramına Yönelik Oluşturulan Kategoriler
(Table 3. Conceptual Categories for 'Teacher' Image)

Kategori	f	%
Yol gösterici Öğretmen	169	61,2
Bilgi kaynağı Öğretmen	45	16,3
Şekillendirici öğretmen	32	11,6
Yetiştirici öğretmen	19	6,9
Şefkat örneği öğretmen	11	4
Toplam 276		100

Tablo 3'e göre öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlar, 5 kategori altında toplanmıştır. Öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforların %61,2'i yol gösterici öğretmen, %16,3'ü bilgi kaynağı olarak öğretmen, %11,6'sı şekillendirici öğretmen, %6,9'u yetiştirici öğretmen ve %4'ü şefkat örneği olarak öğretmen kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Öğretmen kavramının, öğretmen adayları tarafından yol gösterici, bilginin kaynağı ve şekillendirici olarak görüldüğü söylenebilir. Bu bulgular Koç (2014)'un yapmış olduğu araştırma ile tutarlılık göstermektedir. Yine Yıldırım, Ünal ve Çelik (2011) 'in yapmış oldukları araştırmada ise öğretmen kavramı sırasıyla en fazla "yetkisiz", "aydınlatıcı" ve "biçimlendirici" temalarıyla metaforik olarak ifade edilmiştir. Yine Yılmaz, Göçen ve Yılmaz (2013:155)'ın yapmış oldukları araştırmada öğretmen kavramını, öğretmen adaylarının %31,62'sinin şekillendirici öğretmen, %31,62'sinin yol gösterici öğretmen, %15,41'inin bilgi kaynağı olan öğretmen, %6,76'sinin statüsü olmayan öğretmen, %5,41'inin esnek öğretmen, %5,41'inin model olan öğretmen ve %3,78'inin kutsal bir iş yapan öğretmen kategorileri altında yer aldığı sonucuna ulaşmıştır.

Tablo 4. Yol gösterici öğretmen kategorisi
(Table 4. The Category of Teacher as advisor)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Aile	10	Harita	1	Su	11
Aile reisi	1	Işık	10	Şoför	1
Ampul	1	İman	1	Tabela	1
Anne	11	İnşaatçı	1	Usta	1
Anne baba	11	Kaptan	1	Ülke	1
Arkadaş	1	Kılavuz	2	Ülke yöneticisi	1
Ay	1	Kibrit	1	Yaşam koçu	2
Baba	5	Komutan	3	Yol gösterici	6
Bahçıvan	14	Kutup yıldızı	3	Yönetmen	1
Çoban	5	Lider	2	Rehber	10
Çoban köpeği	1	Mum	24	Haber spikeri	1
Ebeveyn	1	Navigasyon	1	Pusulula	4
Futbol antrenörü	1	Orkestra şefi	1	Güneş	15
Toplam					169

Bu araştırma sonuçlarına göre Tablo 3'teki veriler karşılaştırıldığında, yol gösterici öğretmen kategorisinin daha fazla kabul gördüğü görülmektedir. Öğretmen adayları, yol gösterici öğretmen kategorisi altında 169 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 4'te verilmiştir. Tablo 4'te görüldüğü gibi yol gösterici öğretmen kategorisi altında toplanan metaforların 24'ü mum, 15'i güneş, 14'ü bahçıvan, 11'i anne, 11'i su, 10'u rehber ve 10'u ışık metaforlarıdır. Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda, öğretmen kavramının bireylere rehberlik eden, onlara yön veren özelliklere sahip bir meslek olarak algılandığı söylenebilir. Bu durumu Yılmaz, Göçen ve Yılmaz (2013:157)'ın yapmış oldukları araştırma bulguları desteklemektedir. Yine Günay (2015)'ın akademisyenler üzerinde yapmış olduğu araştırmada yapılandırmacı öğretmen metaforik olarak en çok "her yönüyle öğrenciyi yönlendiren" kategorisinde bir bulgu elde etmiştir. Bu araştırmada yer alan öğretmen adaylarının bu konudaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

"Öğrenciler aydınlanmaya çok muhtaçlar. Öğretmenin amacı da karanlıktan kurtulmuş aydınlık gençler yetiştirmek, bir aydınlatıcı olmak" (Okulöncesi öğretmenliği öğretmen adayı, mum metaforu).

"Kendisi bilgi aktarırken çevresine ışık verir." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, mum- metaforu).

"Öğrenciler için birincil derecede bilgi kaynağı öğretmenlerdir. Güneşin aydınlığı ve sıcaklığı hiç bitmez. Öğretmede bitmeyecek aydınlığa, bilgeliğe sahiptir." (Sınıf öğretmeni adayı, güneş- metaforu).

"Bir bahçıvan nasıl ki bir bitkiyi toprağa ekip tüm ihtiyaçlarıyla uğraşıyorsa, öğretmede öğrenciyi küçüklüğünden başlayarak ona gerektiği yerde gereken ihtiyaçlarını sunar ve yetiştirir." (Okul öncesi öğretmeni adayı, bahçıvan- metaforu).

"Bildiklerini, yaşadıklarını size öğretir ve bu durum karşısında yapılması gerekenler hakkında bilgilendirir." (Fen bilgisi öğretmeni adayı, anne baba - metaforu).

"Öğrencilere akıttığı her bir damlada onları yeşertir, geliştirir ve büyütür." (Sınıf öğretmeni adayı, su- metaforu).

"Mesleği seversen tıpkı bir su gibi akar gidersin. Eğer sevmezsen ırmağın önüne set çekmiş engeller gibi zorluklar çekersin." (Türkçe öğretmeni adayı, su-metaforu).

"Öğretmen rehberdir, yol gösterir ve öğrencilerini hayata karşı hazırlar ve ne şekilde hareket edeceğine yardımcı olur." (Fen bilgisi öğretmeni adayı, rehber- metaforu).

"Hayat boyunca yolumuzu aydınlatarak doğru yolda ilerlememize yardımcı olur." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, ışık- metaforu).

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan 45 metafor, öğretmenliğin bilgi kaynağı olduğunu göstermektedir. Bu metaforlar Tablo 5'te gösterilmiştir. Tablo 5'e göre, bilgi kaynağı öğretmen kategorisi altında toplanan metaforların bazıları; kitap, çiçek, kandil, bilgisayar ve peygamber metaforlarıdır.

Tablo 5. Bilgi kaynağı öğretmen kategorisi
(Table 5. The category of teacher as the source of
information)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Arı	3	Hayat	1	Siyasi parti	1
Alim	2	İnternet	1	Temsilci	1
Ayna	2	Kandil	2	Uçan halı	1
Beyin	2	Kitap	3	Gökkuşağı	1
Bilet	1	Konuşan kitap	1	Gül	2
Bilgi	1	Manav	1	Haber spikeri	1
Bilgisayar	2	Market	1	Sanatçı	1
Bulut	1	Melek	2	Sarj cihazı	1
Çiçek	3	Mum ışığı	2	Depo	1
Deniz	2	Peygamber	1	Durak	1
Toplam					45

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda, öğretmen kavramının bireylere bilgi sağlayan, bilgilendiren meslek olarak algılandığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Öğretmen kitap gibidir. Çünkü istediğimiz, ihtiyaç duyduğumuz her şeyi ondan öğrenebiliriz." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, kitap-metaforu).

"İsterse mis gibi kokar istemezse kaktüsten bir farkı olmaz." (Türkçe öğretmeni adayı, çiçek- metaforu).

"Karanlık içindeki bir toplumu aydınlatmak için kandil, insanlık için nasıl ki büyük bir fırsat ise öğretmende insanlık için büyük bir öneme sahiptir." (Sınıf öğretmeni adayı, kandil- metaforu)

"Çocuklar her sordukları soruya öğretmenin cevap verdiğini ve her şeyi bildiğini gördükleri için bilgisayar benzetebilmektedirler." (Fen bilgisi öğretmeni adayı, bilgisayar- metaforu).

"İnsana necisin, nerden geldin, ne yapmaya geldin gibi felsefenin hikmetli yönünü çok iyi anlatır." (Okul öncesi öğretmeni adayı, peygamber- metaforu).

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan 32 metafor, öğretmenliğin şekillendirici özelliği olduğunu göstermektedir. Bu metaforlar Tablo 6'da gösterilmiştir. Tablo 6'ya göre, yol gösterici öğretmen kategorisi altında toplanan metaforların 6'sı çiftçi, 5'i heykeltıraş, 4'ü marangoz metaforudur.

Tablo 6. Şekillendirici öğretmen kategorisi
(Table 6. The category of teacher as molder)

Metafor	F	Metafor	F	Metafor	F
Aile	1	İnşaat İşçisi	1	Fırıncı	1
Akarsu	1	Madenci	1	Heykel Ustası	1
Aşçı	2	Marangoz	4	Heykeltıraş	5
Cila	1	Ressam	1	Tornacı	1
Çiftçi	6	Taş Yontayıcısı	1	Zanaatkâr	1
Çömlek Ustası	1	Toprak	1	Demir Ustası	1
Fabrika	1				
Toplam					32

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda, öğretmen kavramının bireyleri biçimlendiren, şekillendiren meslek olarak algılandığı söylenebilir. Ayrıca Yıldırım, Ünal ve Çelik (2011) yapmış oldukları araştırmada öğretmen kavramını metaforik olarak; biçimlendirici temasıyla üçüncü sırada yer almıştır. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Bir çiftçi tohumlarını toprağa eker ve o tohumlar filizlenip olgunlaştıktan sonra ürün verir. Öğretmenlerde tohumlarını ilkokuldan itibaren atmaya başlar ve öğrencilerini bu yönde yetiştirir." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, çiftçi- metaforu).

"Nasıl ki bir heykeltıraş ustası sanatını şekillendiriyorsa, öğretmende o şekilde öğrenciyi şekillendirir." (Türkçe öğretmeni adayı, heykeltıraş- metaforu).

"Elinde bulunan ham maddeye emek verir ve ondan bir şeyler ortaya çıkarır. Öğretmende aynı şekilde belli bir zaman ve emek harcayarak fidanlarını yetiştirir." (Okul öncesi öğretmeni adayı, marangoz- metaforu).

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan 19 metafor, öğretmenliğin yetiştirici olduğunu göstermektedir. Bu metaforlar Tablo 7'de gösterilmiştir. Tablo 7'ye göre, yetiştirici ve geliştirici öğretmen kategorisi altında toplanan metaforların bazıları; mimar, doktor, yağmur, asma ağacı metaforlarıdır.

Tablo 7. Yetiştirici ve geliştirici öğretmen kategorisi
(Table 7. The category of teacher as developer)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Akarsu	1	Mimar	2	Doktor	2
Anne	1	Mühendis	1	Kırmızı elma	1
Asma ağacı	1	Oksijen	1	Kuş	1
Atatürk	1	Oyuncu	1	Sporcu	1
Başkent	1	Sabır taşı	2	Tohum	1
Yağmur	1				
Toplam					19

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda, öğretmen kavramının bireyleri yetiştiren geliştiren bir meslek olarak algılandığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Bir mimar, bir binanın inşasında dikkat edeceği en önemli unsurlardan birinin binanın temelini sağlam olması ise, öğretmenler için de öğrencinin ilk yıllarında temelini sağlam atılmasına dikkat etmesi gerekir." (Fen bilgisi öğretmeni adayı, mimar- metaforu).

"Nasıl ki bir insanın yaşaması bir doktorun elinde ise, bir bireyin yetişmesi de öğretmene bağlıdır." (Okul öncesi öğretmeni adayı, doktor- metaforu).

"Çok fazla yağdığına ekinleri yetiştirdiği ve ekinlere bereket getirdiği gibi öğretmende fidanlarını geliştirir ve yetiştirir." (Sınıf öğretmeni adayı, yağmur- metaforu)

"Çok büyümeyen, iyi bakarsan bol ürün verir ve ürünleri çok çeşitli kullanılabilir. İlaç da yaparsın içki ve zehir de. Öğretmen de aynen böyledir. Çok fidan yetiştirir ama bunlar içerisinde insanlığa hizmet edecek olanda var olmayan da." (Türkçe öğretmeni adayı, asma ağacı- metaforu).

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan 11 metafor, öğretmenliğin şefkatli bir meslek olduğunu göstermektedir. Bu metaforlar Tablo 8'de gösterilmiştir. Tablo 8'e göre, şefkat örneği olarak öğretmen kategorisi altında toplanan metaforlardan 6'sı anne ve 1'i aile metaforudur.

Tablo 8. Şefkat örneği öğretmen kategorisi
(Table 8. The category of affectionate teacher)

Metafor	f
Aile	1
Anne	6
Yuva	4
Toplam	11

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda, öğretmen kavramını anne, yuva gibi bireylerin yaşamlarında kendilerine en çok fedakârlık yapabilecekleri ve şefkat gösterdikleri kişi veya kişilere benzettikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Öğretmen tıpkı anne gibi çocuğu yetiştirir, geliştirir ve hayata hazırlar." (Türkçe öğretmeni adayı, anne- metaforu).

"Öğretmen aile gibidir. Hem öğretir hem de gerektiğinde kızar, öğüt verir ve doğru yoldan ayrılmamamıza özen gösterir, çabalar, şefkat abidesidir." (Sınıf öğretmeni adayı, aile- metaforu).

• **Öğretmen adaylarının "öğretmenlik mesleği" kavramına ilişkin oluşturdukları imgesel metaforlar**

Araştırmada öğretmen adaylarına, öğretmenlik mesleği kavramıyla imgesel olarak özdeşleştirdikleri metaforlar sorulmuştur. Öğretmen adaylarının özdeşleştirdikleri öğretmenlik mesleği metaforları, Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar

(Table 9. The metaphors in teacher candidates' minds related to 'teaching as a profession')

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Altın	5	Çömlekçi	1	İman	7
Anne	3	Dadılık	1	İnternet	1
Annelik	22	Dağcı	1	İşçi	1
Arı	1	Değerli eşya	1	Karınca	1
Askerlik	2	Değerli taş	1	Kitap	1
Aşçı	2	Dervişlik	1	Köle	1
Aşk	7	Devlet reisliği	1	Kuyumcu	1
Atatürk	1	Dikenli yol	1	Maraton	1
Ateş	1	Din	1	Mum	4
Atom	1	Doktorluk	2	Mutluluk	2
Ay ışığı	1	Dondurma	1	Orkestra şefi	1
Bahar	1	Dünya	1	Ömür	1
Bakıcılık	1	Eğilen ağaç	1	Peygamberlik	8
Bambu ağacı	1	Ekmek	1	Sarraflık	1
Bankacılık	1	El feneri	1	Sevgi	5
Bayrak	2	Elmas	2	Trafik işareti	1
Beyin	1	Enstrüman çalma	1	Usta	1
Bilgisayar	3	Güneş	11	Yaşam koçu	1
Cehennem	1	Hamal	3	İman	2
Çetin yol	1	Hasta bakıcı	1		
Çiçek	2	Hazine	1		
Çobanlık	1	Hizmetçi	1		
				Toplam	138

Tablo 9’da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği kavramını 63 imgesel metaforla özdeşleştirdiği ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmen kavramını en çok “annelik (22), güneş (11), peygamberlik (8), aşk (7)” metaforlarıyla özdeşleştirdiği görülmektedir. Bununla birlikte öğretmen adayları, öğretmenlik mesleği kavramını; “altın, alimlik, hasta bakıcılık, çobanlık, ” gibi metaforlarla da özdeşleştirdikleri görülmüştür.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği kavramını peygamberlik, alimlik, gibi metaforlarla özdeşleştirmelerinden yola çıkılarak, öğretmenlik mesleği kavramının yol gösterici yönünün ön plana çıkarıldığı söylenebilir.

• **Öğretmen adaylarının “öğretmenlik mesleği” kavramına ilişkin algılarına yönelik olarak oluşturulan kategoriler**

Öğretmen adaylarının “öğretmenlik mesleği” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar kategorileştirilerek Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. “Öğretmenlik Mesleği” Kavramına Yönelik Oluşturulan Kategoriler

(Table 10. Conceptual Categories for Teaching as a Profession)

Kategori	f	%
Bilgilendirici olarak öğretmenlik mesleği	31	22,5
Fedakâr örneği olarak öğretmenlik mesleği	22	15,9
Zor bir meslek olarak öğretmenlik mesleği	22	15,9
Gönül mesleği olarak öğretmenlik mesleği	17	12,3
Kutsal bir meslek olarak öğretmenlik mesleği	15	10,9
Değerli bir meslek olarak öğretmenlik mesleği	14	10,2
Yönlendirici bir meslek olarak öğretmenlik mesleği	13	9,4
Kurallı bir meslek olarak öğretmenlik mesleği	4	2,9
Toplam	138	100

Tablo 10’a göre öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlar 8 kategori altında toplanmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili oluşturdukları metaforların %22,5’i bilgilendirici bir meslek, %15,9’u fedakarlık örneği bir meslek, %15,9’u zor bir meslek, %12,3’ü gönül mesleği, %10,9’u kutsal bir meslek, %10,2’si değerli bir meslek, %9,4’ü yönlendirici bir meslek ve %2,9’u ise kurallı bir meslek kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Turhan ve Yaraş (2013:134) yapmış oldukları araştırmada ise öğretmeni en çok “aydınlatıcı”, “güven verici” ve “bilgi kaynağı ve aktarıcısı” bir unsur olarak görmekte idirler. Bu yönüyle öğretmenlik mesleğinin, öğretmen adayları tarafından bilgilendirici, fedakâr ve bir o kadar da zor bir meslek olarak görüldüğü söylenebilir.

Öğretmen adayları, bilgilendirici bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında 31 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Bilgilendirici öğretmenlik mesleği kategorisi

(Table 11. The Category of Teaching as an Informative Job)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Aşçı	3	Devlet reisliği	1	Kitap	1
Ateş	1	Dünya	1	Mum	4
Atom	1	El feneri	1	Beyin	1
Ay ışığı	1	Güneş	11	Bilgisayar	3
Bambu ağacı	1	İnternet	1	Dervişlik	
Toplam			31		

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda, öğretmenlik mesleği kavramını güneş, mum, bilgisayar gibi kavramlara benzetilmesinde öğretmenlik mesleğinin, bireyi bilgilendiren, bilgi veren bir meslek olarak algılanmasından kaynaklanabileceği söylenebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Güneş olmadan canlıların bunların başında da bitkilerin yaşaması pek mümkün değildir. Öğreticiler ve öğretmenlerde güneş gibidir. Onsuz yaşamın anlamını kavramak pek mümkün görünmemektedir." (Sınıf öğretmeni adayı, güneş- metaforu).

"Arayıp da bulamadığımız, öğrenmek isteyip de öğrenemediğimiz her şeyi bilgisayarda bulabiliriz. Öğretmende okulda bilgisayar işlevi görmektedir. Öğrenmek istediğimiz her şeye bir nefes kadar yanı başımızdaki öğretmenden öğrenebiliriz." (Türkçe öğretmeni adayı, bilgisayar- metaforu).

"Bir aşçı güzel bir yemek yapabilmesi için her bir malzemenin pişirilme zamanını ve malzeme miktarını çok iyi bilmesi gerekir. Öğretmen de öğrenciye her şeyi yerli yerinde ve gerektiği kadar vermesi gerekir." (Okul öncesi öğretmeni adayı, aşçı- metaforu).

"Yetiştirildikten sonra toprak üstüne çıkması zaman ve sabır ister. Ancak toprak üstüne çıktıktan sonra kısa bir süre içinde şaha kalkar ve sahibini sevindirir. İşte öğretmenlikte öyledir. Sabır ve emek ister sonrasında yaşanan tüm zorluklar neticesinde bütün bunlar zamanla bilgi ve beceriye dönüşünce sevindirir." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, bambu ağacı- metaforu).

Öğretmen adayları, fedakarlık örneği olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında 22 metafor oluşturmuştur ve bu metaforların tamamı "annelik" metaforudur. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Öğretir, korur, kollar gerektiğinde her şey yapmaya hazırdır." (Sınıf öğretmeni adayı, annelik- metaforu).

"Her şeyimizle ilgilenir bizi hayata en mükemmel şekilde hazırlar." (Türkçe öğretmeni adayı, annelik-metaforu).

"Nasıl ki bir anne evladını her şeyden sakınır, korur her şeyin en iyisine sahip olmasını isterse bir öğretmende öğrencileri için aynı bu duygulara sahiptir." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, annelik- metaforu).

Öğretmen adayları, zor bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında 22 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Zor bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kategorisi
(Table 12. The category of teaching as a strenuous job)

Metafor	F	Metafor	F	Metafor	F
Arı	2	Eğilen Ağaç	1	Karınca	1
Bakıcılık	1	Hamal	3	Köle	1
Cehennem	1	Hasta Bakıcı	1	Maraton	1
Çetin Yol	1	Hizmetçilik	1	Ömür	1
Çobanlık	1	İşçilik	1	Dikenli Yol	1
Çömlekçi	1	Dağcı	1	Dondurma	1
Dadılık	1				
Toplam			22		

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda, zor bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kavramını; "hamal, hasta bakıcı, köle, cehennem" gibi kavramlara benzetilmesinde öğretmenlik mesleğinin, bireyi zorlayan meslek olarak algılanmasından

kaynaklandığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Türkiye şartlarında öğretmen olmak istemezdim. Çünkü çoluk çocukla uğraşmak gerçekten çok zor. Bildiğin hamallık bizimkisi. Hele ki toplumda saygın bir meslek olmaması ve maaş azlığı da cabası." (Sınıf öğretmeni adayı, hamal- metaforu).

"Karşılık beklemeden durmadan çalışır ve yeni nesiller yetiştirir." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, arı- metaforu)

"Öğretmen oluncaya kadar gençliğin elinden kayıp gidiyor. Öğretmen olduktan sonra da ömür geçiyor ve kendine ayıracak zaman kalmıyor." (Türkçe öğretmeni adayı, köle- metaforu).

Öğretmen adayları, gönül mesleği olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında 17 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 13'de verilmiştir. Tablo 13'e göre, gönül mesleği olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında toplanan metaforların bazıları; aşk ve sevgi metaforlarıdır.

Tablo 13. Gönül mesleği olarak öğretmenlik mesleği kategorisi
(Table 13. The category of teaching as a self-imposed job)

Metafor	f	Metafor	f
Aşk	7	Mutluluk	2
Bahar	1	Sevgi	5
Çiçek	2		
Toplam			17

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda bir gönül mesleği olarak öğretmenlik mesleği kavramını, "aşk, sevgi, mutluluk" gibi kavramlara benzetilmesinde öğretmenlik mesleği ile birey arasında bir gönül bağının olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Öğretmenlik mesleği sürekli canlı tutulmalıdır. Çünkü sürekli canlı tuttuğun zaman verimliliği sağlarsın. Bunun yolu da aşktan geçer." (Okul öncesi öğretmeni adayı, aşk- metaforu)

"Birine bir şey öğretmek istiyorsan o kişiye, içtenlikle ve sevgiyle yaklaşmalısın. Eğer ki tüm samimiyetinle kişiye yaklaşırsan ona her şeyi öğretebilir ve istediğin sonuca ulaşabilirsin." (Okul öncesi öğretmeni adayı, sevgi- metaforu).

Öğretmen adayları, kutsal bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında 15 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 14'de verilmiştir. Tablo 14'e göre, kutsal bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında toplanan metaforlardan 7'si iman, 2'si askerlik metaforlarıdır.

Tablo 14. Kutsal bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kategorisi
(Table 14. The category of teaching as a sacred job)

Metafor	f	Metafor	f
Askerlik	2	Değerli taş	1
Atatürk	1	Din	1
Bayrak	2	İman	7
Değerli eşya	1		
Toplam			15

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda kutsal bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kavramını, "askerlik, bayrak ve din" gibi kavramlara benzetilmesinde öğretmenlik mesleği kavramının kutsallık olarak algılandığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"İman gibi çok kutsaldır. Can-ı gönülden bağlanılırsa doğrulara, eğer yürekten bağlanılmazsa yanlışlara götürür." (Okul öncesi öğretmeni adayı, iman - metaforu).

"Kendisini vatanı, toprağı ve milleti için feda etmeye hazır neferler gibi öğretmenlerde kendilerini insanlığa feda eder." (Sınıf öğretmeni adayı, askerlik- metaforu).

Öğretmen adayları, "değerli bir meslek" olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında 14 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 15'te verilmiştir. Tablo 15'e göre, "değerli bir meslek" olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında toplanan metaforlardan; 5'i altın, 3'ü anne metaforlarıdır.

Tablo 15. Değerli bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kategorisi
(Table 15. The category of teaching as a dear job)

Metafor	f	Metafor	f
Altın	5	Hazine	1
Anne	3	Kuyumcu	1
Ekmek	1	Sarraflık	1
Elmas	2		
Toplam			14

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda "değerli bir meslek" olarak öğretmenlik mesleği kavramını, "altın, anne, elmas" gibi kavramlara benzetilmesinde öğretmenlik mesleği kavramına verilen değeri göstermektedir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"İşlendikçe güzelleşir ve değer kazanır." (Fen bilgisi öğretmeni adayı, altın- metaforu).

"Ayette de belirttiği gibi boşuna denmemiş; cennet annenin ayakları altındadır diye. Öğretmenlik mesleği de aynı derecede öneme sahip. Çünkü yeni nesil öğretmenlerin eseridir." (Okul öncesi öğretmeni adayı, anne- metaforu).

Öğretmen adayları, "yönlendirici bir meslek" olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında 13 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 16'da verilmiştir. Tablo 16'ya göre, "yönlendirici bir meslek" olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında toplanan metaforların bazıları; peygamberlik ve trafik işareti metaforlarıdır.

Tablo 16. Yönlendirici bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kategorisi
(Table 16. The category of teaching as a leading job)

Metafor	f	Metafor	f
Alimlik	1	Trafik işareti	1
Orkestra şefi	1	Usta	1
Peygamberlik	8	Yaşam koçu	1
Toplam			13

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda "yönlendirici bir meslek" olarak öğretmenlik mesleği kavramını, "peygamberlik, trafik işareti" gibi kavramlara benzetilmesinde öğretmenlik mesleği kavramının yönlendirici yönünü vurgu yapmışlardır. Ekiz ve Koçyiğit (2013) yapmış oldukları araştırmada öğretmenler tarafından en fazla metafor üretilen tema "yetiştirici ve geliştirici öğretmen" teması olarak tespit etmiştir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Peygamberler Allah tarafından insanlığa rehber olarak gönderilmiştir. İnsanlığın doğru yolu bulmasına hak yoldan ayrılmaması için çabalamışlardır." (Fen bilgisi öğretmeni adayı, peygamberlik- metaforu).

"Gitmek istediğimiz bir yere onların sayesinde doğru bir şekilde gidebiliyoruz. Öğretmede trafik işaretleri gibidir. Bizi ihtiyacımız olan ve ileride kullanabileceğimiz bilgiye yönlendirir." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, trafik işaretleri-metaforu).

Öğretmen adayları, "kurallı bir meslek" olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında 4 metafor oluşturmuştur. Yönlendirici bir meslek olarak öğretmenlik mesleği kategorisi altında toplanan metaforlar; doktorluk(2), bankacılık (1), enstrüman çalma (1) metaforlarıdır. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Enstrüman çalmak için belli bir eğitimin bilgi ve becerinin olması gerekir. Aynı zamanda belli kurallar çerçevesinde çalınır. Öğretmenlik mesleğinin de belli kuralları vardır." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, enstrüman çalma- metaforu).

• **Öğretmen adaylarının "eğitim" kavramına ilişkin oluşturdukları imgesel metaforlar**

Araştırmada öğretmen adaylarına "eğitim" kavramıyla imgesel olarak özdeşleştirdikleri metaforlar sorulmuştur. Öğretmen adaylarının özdeşleştirdikleri eğitim metaforları, Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmen adaylarının eğitim kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar

(Table 17. The metaphors in teacher candidates' minds related to 'education' concept)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Ağaç	27	Gökyüzü	1	Öğretmen	2
Ağaç yetiştirme	1	Güçlü adam	1	Papağan	1
Aile	3	Gül	1	Para	1
Akarsu	1	Güneş	4	Su	9
Akıllı telefon	1	Hava	1	Şamandıra	2
Anne	1	Heykeltıraş hocası	1	Şoför	2
Anne baba	1	Işık	4	Takım çalışması	1
Anne karnındaki bebek	1	İnsan	1	Tarım	1
Araba motoru	1	İnşaat	3	Taş	2
Araba yarışları	1	Kalem	2	Tebeşir	1
Ateş	1	Kara delik	1	Teknoloji	1
Bahçıvan	1	Karpuz	1	Tezgah	1
Bankamatik	1	Kova	1	Tohum	4
Bebek	1	Kovan	1	Toprak	1
Bıçak	1	Kumbara	1	Torna	1
Bina inşa etme	1	Kuş	1	Tuz	1
Bitki	1	Lamba	1	Uzay	1
Bitki yetiştirme	1	Maden	1	Uzun yol	1
Çınar	1	Makas	1	Üzüm	1
Çınar ağacı	3	Market	1	Yağmur	1
Çiçek	3	Matematik sınavı	1	Yarış	1
Çoban	1	Merdiven	1	Yaşam	55
Çocuk	2	Meyve veren ağaç	1	Yemek	2
Doğum	1	Nefes	1	Yeni olgunlaşmış meyve	1
Dokunan halı	1	Nehir	1	Yeşeren dal	1
Domino taşı	1	Oksijen	1	Yokuş	1
Dünya	4	Okyanus	1	Yol	3
Ev	5	Ordu sistemi	1	Yumurta	2
Evren	1	Orman	1	Yürüme	1
Fener	1	Otoban	1	Gecenin gündüze geçmesi	1
Fidan	1	Otobüs	1	Gizli kutu	1
Toplam					215

Tablo 17’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının eğitim kavramını 93 imgesel metaforla özdeşleştirdiği ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmen kavramını en çok “yaşam (55), ağaç (27), su (9), tohum(4) ” metaforlarıyla özdeşleştirdiği görülmektedir. Bununla birlikte öğretmen adayları, öğretmenlik mesleği kavramını; “okyanus, doğum, tarım, akarsu” gibi metaforlarla da özdeşleştirdikleri görülmüştür.

Öğretmen adaylarının eğitim kavramını yaşam, ağaç, tohum, akarsu gibi metaforlarla özdeşleştirmelerinden yola çıkılarak, eğitim kavramının belirli bir zamana bağlı kalmadan yaşam boyu süren “süreç” yönünün ön plana çıkarıldığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının “eğitim” kavramına ilişkin algılarına yönelik olarak oluşturulan kategoriler

Öğretmen adaylarının “eğitim” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar kategorileştirilerek Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. “Eğitim” kavramına yönelik oluşturulan kategoriler
(Table 18. Conceptual categories for education)

Kategori	f	%
Süreç / Eylem	74	34.4
Doğa / Coğrafya	73	34
Materyal / Araç	32	14.9
İnsan	18	8,4
Yapı / Mekan	16	7,4
Hayvan	2	0,9
Toplam	215	100

Tablo 18’e göre öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlar 6 kategori altında toplanmıştır. Öğretmen adaylarının eğitim kavramı ile ilgili oluşturdukları metaforların %34,4’ü süreç/eylem, %34’ü doğa/coğrafya, %14,9’u materyal/araç, %8,4’ü insan, %7,4’ü yapı/mekan ve %0,9’u ise hayvan kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Eğitimin öğretmen adayları tarafından bir süreç olarak algılandığı söylenebilir.

Öğretmen adayları, süreç/eylem kategorisi altında 74 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 19’da verilmiştir. Tablo 19’a göre “süreç-eylem” kategorisi altında oluşturulan metaforlardan bazıları; “yaşam, anne karnındaki bebek, yürüme” metaforlarıdır.

Tablo 19. Süreç/eylem kategorisi
(Table 19. The category of process/action)

Metafor	f	Metafor	f
Anne karnındaki bebek	1	Tarım	1
Araba yarışları	1	Teknoloji	1
Bina inşa etme	1	Yarış	1
Bitki yetiştirme	1	Yaşam	55
Doğum	1	Yemek	2
Gecenin gündüze geçmesi	1	Yeni olgunlaşan meyve	1
Matematik sınavı	1	Yeşeren dal	1
Meyve veren ağaç	1	Yokuş	1
Nefes	1	Yürüme	1
Ordu sistemi	1		
		Toplam	74

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlarda, eğitim kavramını; “yaşam, nefes, meyve veren ağaç” gibi kavramlara benzetilmesinde eğitimin, doğumdan ölüme kadar süren yönünün ön plana

çıkarıldığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"İçinde acısıyla tatlısıyla her şey barındırır." (Sınıf öğretmeni adayı, yaşam- metaforu).

"Eğitimle hayatı anlamlandırıyoruz ve günlük hayatta karşılaştığımız olaylara anlam veriyoruz." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, yaşam- metaforu).

"Eğitim araba yarışları gibidir. Sonu olmayan bir yolda olmak ve bu yolda devamlı hızlanmaktır." (Sınıf öğretmeni adayı, yürüme- metaforu).

"Yürüdükçe nasıl sağlığınıza koruyor isek eğitildikçe medenileşiyoruz ve insan olduğumuzu anlıyoruz." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, yürüme- metaforu).

"Doğum öncesi, döllenme, doğum sonrası gibi evreleri vardır ve her evrenin kendine özgü özellikleri vardır. Her evre bir öncekinin üzerine biraz daha bilgi katar. Eğitimde de öyledir." (Sınıf öğretmeni adayı, anne karnındaki bebek- metaforu).

Öğretmen adayları, doğa/coğrafya kategorisi altında 73 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 20'de verilmiştir. Tablo 20'ye göre "doğa /coğrafya" kategorisi altında oluşturulan metaforlardan 27'si ağaç, 9'u su, 4'ü ışık, 3'ü çiçek" metaforlarıdır.

Tablo 20. Doğa/coğrafya kategorisi
(Table 20. The Category of nature/geography)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Ağaç yetiştirme	1	Kara delik	1	Üzüm	1
Ağaç	27	Karpuz	1	Yağmur	1
Akarsu	1	Nehir	1	Yol	3
Ateş	1	Oksijen	1	Gül	1
Bitki	1	Okyanus	1	Güneş	4
Çınar	1	Orman	1	Hava	1
Çınar ağacı	3	Su	9	Işık	4
Çiçek	3	Toprak	1	Uzun yol	1
Fidan	1	Uzay	1	Gökyüzü	1
Toplam			73		

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan doğa/coğrafya kategorisindeki metaforlarla ilgili öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Ağaç nasıl sulandıkça gelişirse eğitimde çalışmayla gelişir, kök salar." (Türkçe öğretmeni adayı, ağaç- metaforu).

"Gerekli olan malzemeler verildikçe, ağaç günden güne büyür ve çeşit çeşit meyve verir. Eğitim de ağaç gibidir." (Okul öncesi öğretmeni adayı, ağaç- metaforu).

"Emek ister, ilgi ister. Meyvesini er ya da geç verir ama hemen vermez." (Okul öncesi öğretmeni adayı, ağaç- metaforu).

"İç iç doymazsın. Eğitimde öyledir." (Sınıf öğretmeni adayı, su- metaforu).

"Su yaşamak için vazgeçilmezdir. Eğitimde insan yaşamı için vazgeçilmezdir." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, su- metaforu).

"İnsanlar suya nasıl muhtaçsa eğitime de öyle muhtaçtır." (Türkçe öğretmeni adayı, su- metaforu).

"Bizi her konuda aydınlatır." (Okul öncesi öğretmeni adayı, ışık- metaforu).

"Eğitim ışık gibidir. İnsanlara ışık tutarak yaşamlarını şekillendirir." (Fen bilgisi öğretmeni adayı, ışık- metaforu).

"Eğitim çiçek gibidir. Aldıkça çiçek gibi açılırsın." (Okul öncesi öğretmeni adayı, çiçek- metaforu).

"Ağaç nasıl gün ışığı, su, toprağa muhtaçsa, bunların yanında belli bir süreye ihtiyacı varsa eğitim de belli bir süreç vardır." (Sınıf öğretmeni adayı, ağaç yetiştirme-metaforu).

"İnsanlar eğitimle aydınlanır. Hiçbir insan tam anlamıyla aydın değildir. Onun karanlık yönleri de vardır. Alınan her eğitim insanın karanlık alanı aydınlatır." (Türkçe öğretmeni adayı, ışık-metaforu).

"Eğitim kara delik gibidir. Sonu yoktur veya biz bilmeyiz." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, kara delik-metaforu).

Öğretmen adayları materyal / araç kategorisi altında 32 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 21'de verilmiştir. Tablo 21'e göre "materyal / araç" kategorisi altında oluşturulan metaforlardan 4'ü tohum, 2'si ise şamandıra, 1'i araba motoru, bıçak ve akıllı telefon" metaforlarıdır.

Tablo 21. Materyal/araç kategorisi
(Table 21. The category of material/tool)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Akıllı telefon	1	Maden	1	Kovan	1
Araba motoru	1	Makas	1	Kumbara	1
Bankamatik	1	Otobüs	1	Lamba	1
Bıçak	1	Para	1	Tuz	1
Dokunan halı	1	Şamandıra	2	Yumurta	2
Domino taşı	1	Taş	2	Kova	1
Fener	1	Tebeşir	1	Torna	1
Gizli kutu	1	Tezgah	1		
Kalem	2	Tohum	4		
Toplam					32

Öğretmen adayları tarafından oluşturulan materyal/araç kategorisindeki metaforlarla ilgili öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Sulandıkça büyür ve gelişir." (Sınıf öğretmeni adayı, tohum-metaforu).

"Güzelliğin sırrını barındırır." (Okul öncesi öğretmeni adayı, tohum-metaforu).

"Şamandıra'nın ilgili malzemeyi devr-i daim yapma görevi vardır. Eğitimin de tek bir amacı vardır sürekli bilgilendirmek ve bu yolda ilerlemek." (Türkçe öğretmeni adayı, şamandıra-metaforu).

Bir motorun çalışması için nasıl ki yağ, akü, antifiriz gerekiyorsa, hayatımız içinde eğitim şarttır. (Sınıf öğretmeni adayı, araba motoru-metaforu).

"Düzgün yontmak da, eli kesmekte bıçakla olur. Eğitimde nasıl verilirse o şekilde karşılığını alır." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, bıçak-metaforu).

"İçinde iyi veya kötü birçok özellik barındırır." (Sınıf öğretmeni adayı, akıllı telefon-metaforu).

Öğretmen adayları insan kategorisi altında 18 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 22'de verilmiştir. Tablo 22'ye göre "insan" kategorisi altında oluşturulan metaforlardan 3'ü aile, 2'si şoför ve çocuk ve 1'er tanesi de anne ve heykeltıraş hocası" metaforlarıdır.

Tablo 22. İnsan kategorisi
(Table 22. The Category of human)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Aile	3	Güçlü adamlar	1	Takım çalışması	1
Anne	1	Heykeltıraş hocası	1	Çocuk	2
Anne baba	1	İnsan	1	Çoban	1
Bahçıvan	1	Öğretmen	2	Şoför	2
Bebek	1				
Toplam					18

Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Hayatla ilgili çoğu şeyi öğretir." (Fen bilgisi öğretmeni aday, aile-metaforu).

"Kurallara uyulduğu takdirde hedefine ulaşırsın." (Sosyal bilgiler öğretmeni, şoför -metaforu).

"Önceden öğrenilmeden trafiğe çıkılmaz." (Fen bilgisi öğretmeni, şoför -metaforu).

"Gördüklerini herkese söyler ve böylelikle herkes öğrenir." (Sosyal bilgiler öğretmeni, çocuk-metaforu).

"Anne bir insanın yetişmesinde temel etmendir. Doğru anne modeli ne kadar önemli ise, eğitimde doğru yapılması o kadar önemlidir." (Okul öncesi öğretmeni aday, anne-metaforu).

"Yontulmamış ve şekil almamış insanları şekillendirerek onlara bakış açısı kazandırır." (Sosyal bilgiler öğretmeni, heykeltıraş hocası-metaforu).

Öğretmen adayları yapı-mekan kategorisi altında 16 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 23'de verilmiştir. Tablo 23'e göre "yapı-mekan" kategorisi altında oluşturulan metaforlardan 5'i ev, 4'ü dünya, 3'ü inşaat metaforlarıdır.

Tablo 23. Yapı/mekan kategorisi
(Table 23. The category of structure/space)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Dünya	4	Market	1	İnşaat	3
Ev	5	Merdiven	1	Otoban	1
Evren	1				
Toplam					16

Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Dünya döndükçe zaman değişir, eğitim zaman geçtikçe ve değiştikçe farklılaşır." (Sosyal bilgiler öğretmenliği, dünya- metaforu).

"Eğitim dünya gibidir. Dünya nasıl ki çok büyük ise eğitimde, çok kapsamlı ve çok yönlüdür." (Fen bilgisi öğretmenliği, dünya- metaforu).

"Her adımı özenle dikkatle kontrol edilerek yapılmalıdır." (Sosyal bilgiler öğretmenliği, inşaat- metaforu).

Öğretmen adayları "hayvan" kategorisi altında 2 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar kuş ve papağan metaforlarıdır. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşleri aşağıdaki gibidir:

"Eğitim papağan gibidir. Bir şeyi öğrenmek ve öğrendiğini daha ileriye götürebilmek için daha önce öğrendiği şeyleri sürekli tekrar etmesi gerekir." (Sosyal bilgiler öğretmeni aday, papağan- metaforu).

"Eğitim kuş gibidir. nasıl ki kuş istediği yere uçmada özgürse ve uçuyorsa, birey de eğitimi evde, okulda, sokakta her yerde isteğe

bağlı olarak öğrenebilir. Aynı zamanda kuşun nasıl ki sürekli beslenmeye ihtiyacı var ise bireyin de sürekli eğitime, öğrenmeye ihtiyacı vardır. " (Türkçe öğretmeni adayı, kuş-metaforu).

• **Öğretmen adaylarının "öğretim" kavramına ilişkin oluşturdukları imgesel metaforlar**

Araştırmada öğretmen adaylarına "öğretim" kavramıyla imgesel olarak özdeşleştirdikleri metaforlar sorulmuştur. Öğretmen adaylarının özdeşleştirdikleri öğretim metaforları, Tablo 24'de verilmiştir. Tablo 24'te görüldüğü gibi öğretmen adaylarının öğretim kavramını "39" imgesel metaforla özdeşleştirdiği ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının eğitim kavramını en çok "yaşam (19), güneş (5), kitap(5), eğitimin kendisi(5), yemek (4) " metaforlarıyla özdeşleştirdiği görülmektedir. Bununla birlikte öğretmen adayları, öğretim kavramını; "anne, hava, yolculuk" gibi metaforlarla da özdeşleştirdikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının eğitim kavramını güneş, kitap gibi metaforlarla özdeşleştirmelerinden yola çıkılarak, öğretim kavramının aydınlatıcı yönünün ön plana çıkarıldığı söylenebilir.

Tablo 24. Öğretmen adaylarının öğretim kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar

(Table 24. The metaphors in teacher candidates' minds related to 'instruction' concept)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Ağacın dalı	1	Hava	2	Mum	2
Ağacın meyvesi	1	Işık	1	Nefes alma	1
Ağacın yaprağı	1	Kan	1	Ocak	1
Aile	3	Kitap	5	Sanat	1
Anne	1	Kitap yazma	1	Verici	1
Anne baba	1	Kümenin elemanı	1	Yaşam	19
Askeriye	2	Kütüphane	1	Yemek	4
Ay	1	Mandalina dilimi	1	Yolculuk	1
Bilgisayar	1	Muallim	3	Eğitimin çocuğu	1
Güneş	5	Su dolu bardaktaki su	1	Eğitimin kendisi	5
Dolu bir sayfa	1	Uzay boşluğu	1	Ekmek	3
Donanım	1	Eğitimin arkadaşı	1	Gezegen	1
Göl	1	Çöldeki bir yudum su	1	Gıda	1
Toplam					81

• **Öğretmen adaylarının "öğretim" kavramına ilişkin algılarına yönelik olarak oluşturulan kategoriler**

Öğretmen adaylarının "öğretim" kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar kategorileştirilerek Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25. "Öğretim" Kavramına Yönelik Oluşturulan Kategoriler

(Table 25. Conceptual categories for instruction)

Kategori	f	%
Aydınlatıcı olarak öğretim	48	59,3
Eğitimle bağlantılı olarak öğretim	15	18,5
İhtiyaç olarak öğretim	13	16
Sonsuzluk olarak öğretim	5	6,2
Toplam		81
		100

Tablo 25'e göre öğretmen adayları tarafından oluşturulan metaforlar 4 kategori altında toplanmıştır. Öğretmen adaylarının eğitim kavramı ile ilgili oluşturdukları metaforların %59,3'ü aydınlatıcı, %18,5'i eğitimle ilişkili olması, %16'sı ihtiyaç olarak öğretim ve % 6,2 'si ise sonsuzluk olarak öğretim kategorisinde yer

aldığı görülmektedir. Öğretimin, öğretmen adayları tarafından aydınlatıcı ve eğitimle ilişkili olarak algılandığı söylenebilir. Öğretmen adayları, aydınlatıcı olarak öğretim kategorisi altında 48 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 26'da verilmiştir. Tablo 26'ya göre "Aydınlatıcı olarak öğretim" kategorisi altında oluşturulan metaforlardan "19'u yaşam, 5'i kitap ve 5'i güneş" metaforlarıdır.

Tablo 26. Aydınlatıcı olarak öğretim kategorisi
(Table 26. The category of instruction as illumination)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Aile	3	Işık	1	Sanat	1
Anne	1	Kitap	5	Verici	1
Anne baba	1	Kütüphane	1	Yaşam	19
Ay	1	Muallim	3	Dolu bir sayfa	1
Bilgisayar	1	Mum	2	Donanım	1
Güneş	5	Göl	1		
Toplam					48

Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Hayat bize neyin doğru neyin yanlış olduğunu ve daha bir çok şeyi öğretir. Eğitim aldıkça bir şeyler öğreniyoruz." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, yaşam- metaforu).

"Öğrenilecek ve okunacak o kadar çok şey var ki almak isteyeneye okumak isteyeneye çok şey katar." (Sınıf öğretmeni adayı, kitap- metaforu).

"Öğretim güneş gibidir. Önce eğitim alırsın ondan sonra öğrenirsin ve insanların karanlık olan alanlarını aydınlatırsın." (Türkçe öğretmeni adayı, güneş- metaforu).

Öğretmen adayları, eğitimle bağlantılı öğretim kategorisi altında 15 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 27'de verilmiştir. Tablo 27'ye göre "Eğitimle bağlantılı olarak öğretim" kategorisi altında oluşturulan metaforlardan 5'i eğitimin kendisi, 1'i eğitimin arkadaşı ve mandalina dilimi" metaforlarıdır.

Tablo 27. Eğitimle bağlantılı olarak öğretim kategorisi
(Table 27. The Category of instruction connected to education)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Eğitimin arkadaşı	1	Gezegen	1	Ocak	1
Ağacın meyvesi	1	Kümenin elemanı	1	Ağacın dalı	1
Ağacın yaprağı	1	Mandalina dilimi	1	Eğitimin çocuğu	1
Eğitimin kendisi	5	Su dolu bardaktaki su	1		
Toplam					15

Öğretmen adaylarının öğretim kavramını Eğitimin arkadaşı, çocuğu, gibi metaforlarla özdeşleştirmelerinden yola çıkılarak, öğretim kavramının eğitimle olan ilişkili yönünü ön plana çıkardıkları söylenebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

"Ateş olmadan yemek pişmiyorsa eğitimsizde öğretim olmaz. Yani ayrılmaz parçalardır ve birbirini tamamlarlar." (Türkçe öğretmeni adayı, eğitimin kendisi- metaforu).

"Su dolu bardağın, bardak kısmını eğitim ise dolu yani su kısmı da öğretimdir." (Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, su dolu bardaktaki su- metaforu).

Öğretmen adayları, ihtiyaç olarak öğretim kategorisi altında 13 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar Tablo 28’de verilmiştir. Tablo 28’e göre “İhtiyaç olarak öğretim” kategorisi altında oluşturulan metaforlardan “4’ü yemek, 3’ü ekmek ve 2’si hava” metaforlarıdır.

Tablo 28. İhtiyaç olarak öğretim kategorisi
(Table 28. The category of instruction as a need)

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Çöldeki bir yudum su	1	Kan	1	Hava	2
Ekmek	3	Nefes alma	1	Yemek	4
Gıda	1				
Toplam					13

Öğretmen adaylarının öğretim kavramını yemek, ekmek, hava gibi bireyin temel ihtiyacı olan metaforlarla özdeşleştirmelerinden yola çıkarak, öğretim kavramının birey yaşamı için gerekli ve zorunlu yönünü ön plana çıkardıkları söylenebilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinden bir kısmı aşağıdaki gibidir:

“İnsanlar yedikçe direnç kazanır ve hayata tutunmaya çalışır. Öğretim içinde aynı şekilde insanlar öğrendikçe hayatta bir şeylerin farkına varırlar.” (Fen bilgisi öğretmeni adayı, yemek-metaforu).

“Nasıl ki ekmezsiz yaşam düşünülemezse öğretimsiz bir yaşam da düşünülemez.” (Türkçe öğretmeni adayı, ekmek-metaforu).

“Öğretim hava gibidir. Her zaman ve her yerdedir.” (Sınıf öğretmeni adayı, hava-metaforu).

Öğretmen adayları son olarak “sonsuzluk olarak öğretim” kategorisi altında 5 metafor oluşturmuştur. Bu metaforlar; askeriye (2), uzay boşluğu(1), yolculuk (1), kitap yazma (1) metaforlarıdır. Öğretmen adaylarının öğretim kavramını askeriye, uzay boşluğu, yolculuk gibi metaforlarla açıklanmasında, öğretim kavramının “eğitimde sınırının çizilmesinin pek mümkün olmadığı” yönünü ön plana çıkardıkları söylenebilir.

“Öğretim askeriye gibi yüksek bir disiplin gerektirir.” (sosyal bilgiler öğretmeni adayı, askeriye-metaforu).

“Öğretim uzay boşluğu gibidir. Sonu yoktur veya bilinmez.”(Fen bilgisi öğretmeni adayı, uzay boşluğu-metaforu).

“Öğretim yolculuk gibidir. Yolculuk gibi belli duraklarda dinlenip sonra yolculuğa kaldığın yerden devam ediyorsun, git git bitmez.”(Sınıf öğretmeni adayı, yolculuk-metaforu).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Metafor kavramı literatürde çok farklı anlamı olmakla birlikte; kelime itibari ile eğretilme, benzetme, istiare, mecaz anlamlarına gelmekle beraber pek çok farklı tanımı bulunmaktadır. Saban, Koçbeker ve Saban (2006) metaforu “bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu, anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araç” olarak; Koç, (2014:48), “bireylerin somut ya da soyut herhangi bir olgu, durum ve/veya süreç hakkındaki algı ve tutumlarının belirlenmesini sağlayan, söz konusu unsurlara yönelik zihinlerinde yer alan kavramsal karşılıklar”; Minas ve Gündoğdu (2013), “öğrencilerin soyut kavramları, somut kavramlarla anlatmalarına yardım etmekte”; Cerit (2008) ise, “insanların hayatı, çevreyi, olayları ve nesnelere nasıl gördükleri; farklı benzetmeler kullanarak açıklamaya çalışmada kullandıkları bir araç” olarak tanımlamaktadır. Bu yönüyle metafor; insanların nesnelere ve unsurları olgulara dayalı benzetmeye yönelik öznel bir somutlaştırma faaliyeti

olarak adlandırılabilir. Bu araştırmada öğretmen adaylarının genel olarak "eğitim", "öğretim", "öğretmen" ve "öğretmenlik mesleği", kavramlarına ilişkin algılarını ortaya konması amaçlanmıştır. Yapılan araştırma sonucunda; öğretmen adayları eğitim kavramını yaşam, ağaç, dünya, ev, tohum gibi metaforlarla; öğretim kavramını hayat, okul, ağaç, su gibi metaforlarla; öğretmen kavramını mum, güneş, anne, su, ışık gibi kavramlarla; öğretmenlik mesleği kavramını annelik, peygamberlik, iman gibi metaforlarla açıklamışlardır. Öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar temel alındığında eğitim, öğretim, kavramlarını genellikle aynı metaforla açıkladıkları görülmektedir. Eğitim ve öğretim kavramlarını çoğunlukla doğadaki varlıklar ve olaylara benzetmişlerdir. Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin amacına ulaşabilmesi için okulun kaynak, araç gereç donanımının yanında tüm paydaşlarının yeterli donanıma sahip olması ve öğrencilerin okul ortamı ve öğeleri ile ilgili olumlu duygu ve düşünceleri paylaşması gerekir (Ateş, 2016). Bu yönüyle öğrencilerin eğitim, öğretim, öğretmen ve öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforları bir bütünsel olarak algılaması ve eğitimi içine alan tüm unsurları da dikkate alması önemlidir. Eksik ve yetersiz bir donanım veya unsur öğrencilerin eğitimsel kavramlara ilişkin metaforları da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Öğretmen adaylarınca öğretmen kavramı ile ilgili en fazla metafor üretilen tema "bilgi kaynağı ve yol gösterici"; Öğretmenlik kavramı ile ilgili en fazla metafor üretilen tema ise "eğitici meslek ve zor bir meslek" adlı temalar olmuştur.

Genel olarak eğitim, öğretim, öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramının birden fazla ve birbirinden farklı metaforla açıklandığı görülmüştür. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının eğitim, öğretim ve öğretmen kavramına ilişkin algılarının olumlu olduğu ancak öğretmenlik mesleğine ilişkin birtakım olumsuz metaforlar ürettikleri ortaya koyulmuştur. Söz konusu olumsuz metaforların öğretmenlik mesleğinin katılımcılar tarafından zor olan bir meslek olarak algılandığından kaynaklanmış olabileceği ifade edilebilir. Bu durum, Koç, (2014) un yapmış olduğu araştırmada; öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının olumlu olduğu ancak öğretmenlik mesleğine ilişkin birtakım olumsuz metaforlar ürettikleri ortaya koyulmuştur. Söz konusu olumsuz metaforların öğretmenlik mesleğinin katılımcılar tarafından zorlu, belirsizlikleri olan ve kurallı bir meslek olarak görüldüğü için ifade edildiği belirlenmiştir. Bu araştırma ile tutarlılık göstermektedir. Ateş (2016) ve bu araştırmada elde edilen öğretmenlere yönelik olumlu yöndeki metaforlar da önemlidir.

Öğretmen adaylarınca belirtilen öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutumların giderilmesine yönelik öncelikle öğretmenlik uygulaması dersi olmak üzere eğitim fakültelerince sunulan pedagojik formasyon derslerinin içeriği ve sunumu tekrar gözden geçirilebilir. Öğretmen ve özellikle öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün artmasına yönelik Milli Eğitim Bakanlığı gerekli önlemleri alarak; ülke eğitim politikaları tekrar gözden geçirilebilir. Mesleğe yeni başlamış ve mesleki tecrübesi yüksek olan öğretmenlerin de aynı şekilde metaforik algılarının belirlenmesi ve mesleki tutumlarının incelenmesine yönelik araştırmalar yapılabilir. Eğitim-öğretim sürecinin temel unsurlarından olan öğrenci, yönetici, müfettiş ve veliler üzerinde de benzer çalışmalar yürütülerek, eğitim, öğretim, öğretmen ve öğretmenlik mesleğine yönelik genel bakış açılarının belirlenmesi sağlanarak, nitelikli öğretim sürecinin yürütülmesine katkı sağlanabilir. Toplumun eğitim, öğretim, öğretmen ve öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforik algılarının belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 11-14 Mayıs 2016 tarihleri arasında Muğla'da yapılan 15. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulduktan sonra genişletilmiş ve yeniden yapılandırılmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Afacan, Ö., (2011). Fen bilgisi öğretmen adaylarının "fen" ve "fen ve teknoloji öğretmeni" kavramlarına yönelik metafor durumları. e-Journal of New World Sciences Academy, cilt:6, sayı:1, ss:1242-1254.
- Akgöl, H., (1994). Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanları ve öğrencilerin ideal bir öğretim elemanının nitelikleri hakkındaki görüşleri ile kendi kurumlarındaki öğretim elemanlarının bu niteliklere uygunluklarının karşılaştırılması, Yayımlanmamış doktora tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akan, D., Yalçın, S. ve Yıldırım, İ., (2014). "Okul Müdürü" Kavramına İlişkin Öğretmenlerin Metaforik Algıları. İlköğretim Online, Cilt:13, Sayı:1, ss:169-179.
- Ateş, T.Ö., (2016) Öğrencilerin Öğretmen ve Okul Metaforları. International Journal of Contemporary Educational Studies, Cilt:2, Sayı:1, ss: 78-93.
- Bozlk, M., (2002). The college student as learner: Insight gained through metaphor analysis. College Student Journal, Volume:36, pp:142-151.
- Cerit, Y., (2008a). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt:6, sayı:4, ss: 693-712.
- Cerit, Y., (2008b). Öğrenci Öğretmen ve Yöneticilerin Müdür Kavramı ile İlgili Metaforlara İlişkin Görüşleri. Eğitim ve Bilim, Cilt:33, sayı:147, ss: 3-13.
- Çelikten, M., (2006). Kültür ve Öğretmen Metaforları. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:21, Sayı:1, ss: 269-283.
- Çobanoğlu, N. ve Gökalp, S., (2015). Öğretmen Adaylarının Okul Müdürüne İlişkin Metaforik Algıları, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 31, ss:279-295.
- Ekiz, D. ve Koçyiğit, Z., (2012). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt: 21, Sayı:2, ss:439-458.
- Geçit, Y. ve Genç, G., (2011). Sınıf öğretmenliği 1. sınıf öğrencilerinin coğrafya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi (Rize Üniversitesi örneği). Marmara Coğrafya Dergisi, sayı:23, ss:1-19.
- Günay, R., (2015). Eğitim Fakültesinde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Yapılandırmacı Öğretmen Algıları. İlköğretim Online, Cilt:14, Sayı:1, ss: 845-861.
- Güvendir, M.A. ve Özkan, Y.Ö., (2016). Öğretmen Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Dersine Yönelik Algılarının Metaforlar Yoluyla Belirlenmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:47, ss:91-105.
- Hacıfazlıoğulları, Ö., Karadeniz, Ş. ve Dalgıç, G., (2011). Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliğine İlişkin Algıları: Metafor Analizi Örneği. Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, ss: 97-121.

- Inbar, D., (1996). The free educational prison: Metaphors and images. Educational Research, Volume:38 Number:1, pp:77-92.
- Karasolak, K., (2009). Mimari Özellikleri Farklı İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Okullarının Bina ve Bahçeleri Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Koç, S.E., (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen ve Öğretmenlik Mesleği Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:15, Sayı:1, ss:47-72.
- Lakoff, G. ve Johnson, M., (2005). Metaforlar hayat, anlam ve dil. (Çev: G.Y.Demir). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Levine, P.M., (2005). Metaphors and images of classrooms. Kappa Delta Pi Record, Volume:41, Number:4, pp:172-175.
- McEwan, A.E., (2007). Do Metaphors Matter in Higher Education?. Journal of College & Character. Volume: 8, Number:2, pp: 1-8.
- Miles, M.B. and Huberman, A.M., (1994). Qualitative data analysis. Thousand Oaks,CA: Sage.
- Minas, R. ve Gündoğdu, K., (2013). Ortaokul Öğrencilerinin Fen ve Teknoloji Dersine Ait Bazı Kavramlara Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt:4, Sayı:2, ss:67-77.
- Nartgün, S.Ş. ve Gökçer, İ., (2014). Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Mesleklerine, Geleceklerine, İstihdamlarına ve Eğitim Politikalarına İlişkin Metaforik Algıları, e-International Journal of Educational Research, Cilt:5, Sayı:4, ss: 57-69.
- Nikitina, L. ve Furuoka, F., (2008). "A language teacher is like": examining Malaysian students' perceptions of language teachers through metaphor analysis. Electronic Journal of Foreign Language Teaching, Volume:5, Number:2, pp:192-205.
- Ocak, G. ve Gündüz, M., (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:8, sayı:2, ss:293- 310.
- Oğuz, A., (2009). Öğretmen Adaylarına Göre Orta Öğretim Öğretmenlerini Temsil Eden Metaforlar. Milli Eğitim Dergisi, (182), ss:36-56.
- Oxford, R., Tomlinson, S., Barcelos, A., Harrington, C., Lavine, R., Saleh, A., and Longhini, A., (1998). Clashing metaphors about classroom teachers: toward a systematic typology for the language teaching field, System, Volume:26, pp:3-50.
- Palmquist, R.A., (2001). Cognitive style and users' metaphors for the web: an exploratory study. The Journal of Academic Librarianship, Volume:27, Number: 1, pp:24-32.
- Pesen, A., Kara, İ. ve Gedik, M., (2015). Çocuk Gelişimi Bölümü 2. Sınıf Öğrencilerinin "Müdür" Kavramına İlişkin Metafor Algıları. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:4, ss: 1-21.
- Saban, A., (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının "Öğretmen" kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt:2, Sayı:2, ss:131-155.

- Saban, A. (2008). Okula ilişkin Metaforlar. Kuram ve Uygulamada Eğitim, Sayı:55, ss: 459-486.
- Saban, A., Koçbeker, B.N., and Saban, A., (2006). An investigation of the concept of teacher among prospective teachers through metaphor analysis. Educational Sciences: Theory & Practice, Volume:6, Number:2, pp:509-522.
- Saban, A., (2011). Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının "Okula" ve "Bilgisayar Öğretmeni" Kavramlarına İlişkin Zihinsel İmgeleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. 11 (1), 423-446
- Schull, T.J., (1990). Teaching and learning as problem solving. Theory into Practice. Volume:29, Number:2, pp: 102-108.
- Tortop, H.S., (2013). Öğretmen Adaylarının Üniversite Hocası Hakkındaki Metaforları Ve Bir Değerlendirme Aracı Olarak Metafor. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, ss: 153-160.
- Turhan, M. ve Yaraş, Z., (2013). Öğretmen ve Öğrencilerin Öğretmen, Disiplin, Müdür, Sınıf Kuralları, Ödül ve Ceza Kavramlarına İlişkin Metafor Algıları. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt:23, Sayı:1, ss: 129-145.
- Tüzel, E. ve Şahin, D., (2014). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Okul Yöneticilerine İlişkin Metaforları. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt: 7, Sayı: 17, ss: 355-396.
- Uslu, N., Kucakulah, A. ve Gür, H., (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Bilim, Bilim İnsanı ve Öğretmen Kavramlarına İlişkin Metafor Algılarının İncelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. Cilt:5, Sayı:1, ss: 354-364.
- Ünal, A. ve Ünal, E., (2010). Öğretmen ve öğrencilerin rehber öğretmeni algılamalarına ilişkin bir durum çalışması. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:7, Sayı:2, ss:919-945.
- Ünal, A., Yıldırım, A. ve Çelik, M., (2010). İlköğretim Okulu Müdür ve Öğretmenlerinin Velilere İlişkin Algılarının Analizi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:23, ss:261-272.
- Yalçın, M. ve Erginer, A., (2012). İlköğretim Okullarında Okul Müdürüne İlişkin Metaforik Algılar. Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi, Cilt: 1, Sayı:2, ss:229-256.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Ünal, A. ve Çelik, M., (2011). Öğretmen Kavramına İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Müfettiş Algılarının Analizi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:8, Sayı:2, ss:92-109.
- Yılmaz, F., Göçen, S. ve Yılmaz, F., (2013). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metaforik Çalışma. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:9, Sayı:1, ss:161-164.
- Zembat, R., Tençeli, İ.H. ve Akşin, H., (2015) Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının "Okul Yöneticisi" Kavramına İlişkin Algılarına Yönelik Metafor Çalışması. Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, Cilt:1, Sayı: 2, ss: 446-459.
- Zhao, H., Coombs, S., and Zhou, X., (2009). Developing Professional knowledge about teachers through metaphor research: facilitating a process of change. Teacher Development, Volume:14, Number:3, pp:381-395.